

Rašeliništní mechorosty Českomoravské vrchoviny

Táňa Štechová, Eva Holá, Alžběta Manukjanová

výsledky 2016-2017

Campylium stellatum (zelenka hvězdovitá)

Porost *Campylium stellatum* (PR Brouskův mlýn). Foto: T. Štechová.

Campylium stellatum je žlutohnědý mech s kostrbatě odstálými lístky, které připomínají na konci lodyh hvězdičky, které byly inspirací pro jeho pojmenování. **Vyhledává bázemi bohatší lokality se stabilním vodním režimem, kde osidluje nejvlhčí místa v mělkých stružkách a terénních depresích.**

Kategorie ohrožení (LR-nt / rLR-nt)

Ačkoliv *Campylium stellatum* najdeme na řadě lokalit, **oproti minulosti druh silně ustoupil.** Navíc jsou jeho populace často velmi malé.

Rozšíření

Mech *Campylium stellatum* roste roztroušeně po celé České republice, **centrem jeho výskytu je Českomoravská vrchovina, kde se nachází více než polovina z recentně známých lokalit.** Druh byl v cílovém území zaznamenán na 57 lokalitách, roste roztroušeně na zachovalejších rašeliništích a rašelinných loukách s alespoň částečně vyrovnaným vodním režimem a vyšším obsahem bazických iontů. Od velikosti a zachovalosti lokalit se odvíjí i velikosti jeho populací. Na rozsáhlejších rašeliništích porůstá druh desítky m² (např. PR Řeka), naopak na malých částečně degradovaných lokalitách jsou populace druhu kriticky malé, čítají pouze desítky lodyžek.

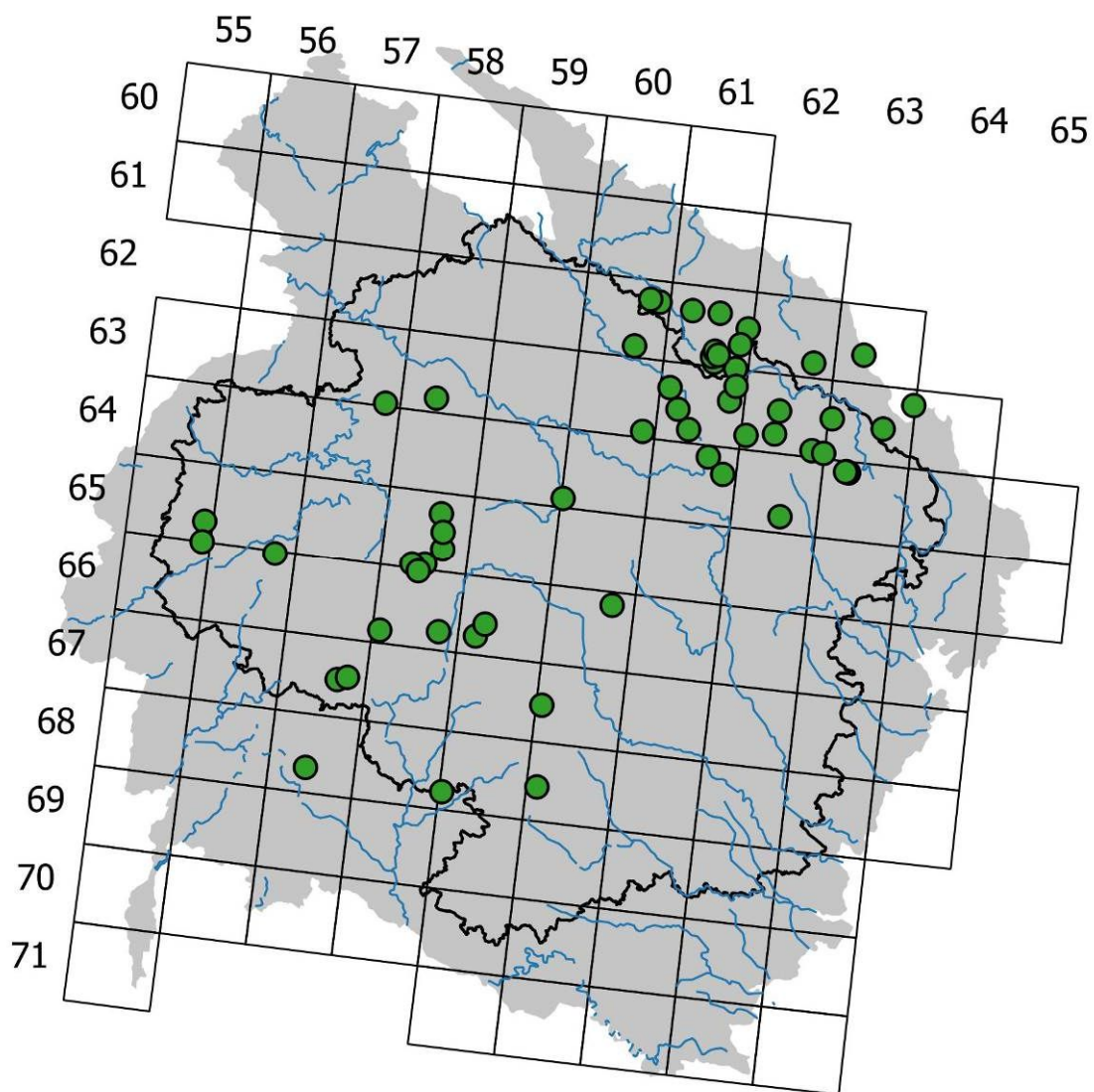
Ohrožující faktory a péče o lokality

Stejně jako většina ostatních slatiništních druhů je *Campylium stellatum* ohrožen absencí managementu či jeho nevhodným prováděním, poklesem hladiny spodní vody a následnými změnami v konkurenčních poměrech na lokalitách (expanze rašeliničů a vyšší zapojení bylinného patra). Na pravidelně a vhodně obhospodařovaných lokalitách, kde jsou populace poměrně velké, druh zřejmě ohrožen není. **Kromě pravidelného kvalitního managementu (každoroční kosení na nízké strniště, důkladné vyhrabání a včasné odklizení biomasy, likvidace náletových dřevin) je vhodné v bezprostřední blízkosti druhu provádět ruční vyhrabání konkurenčně silnějších mechorostů a odstranění trsnatých trav a ostřic.**

Seznam recentních lokalit

Českomoravská vrchovina – lokality v Kraji Vysočina:

Bítovánky: Bítovanský mokřad, rašelinná kupa u Z okraje obce pod silnicí směr Cidlina, 585 m n. m. (49°08'36"N, 15°41'14"E); **Branišov u Jihlavy:** U Farské hati, rozsáhlý komplex luk s prameništěm, vydatné prameniště spíše v dolní části, 0,8 km VSV od kostela v obci, 640 m n. m. (49°28'25"N, 15°26'20"E); **Cikháj:** Pihoviny, rašelinná louka s prameništěm 1,3 km S od obce, 675 m n. m. (49°39'33"N, 15°58'15"E); **Dolní Věžnice:** Bejčína, výrazné prameniště v luční enklávě mezi poli, 1 km JZ od většího rybníka v obci, 485 m n. m. (49°30'42"N, 15°40'14"E); **Dušejev:** PR Chvojnov, rašeliniště na pravém břehu Jedlovského potoka, 1,1 km Z od středu Dušejeva, 605 m n. m. (49°24'27"N, 15°25'08"E); **Herálec (v okr. Žďár n. Sáz.):** samota Kuchyně, rašelinné louky pod hrázi rybníka Šantrůček, 1,5 km SZ od obce, 645 m n. m. (49°42'03"N, 15°58'31"E); **Herálec:** jižně od obce, prameniště na pravém břehu Svatky, mezi obcí a osadou Kocanda, 650 m n. m. (49°40'54"N, 15°59'11"E); **Hluboká u Krucemburku:** PR Řeka, komplex slatinných luk 0,5 km SSZ od středu obce, 560 m n. m. (49°40'02"N, 15°51'08"E); **Hrutov:** PR Na podlesích, rašeliniště a rašelinné louky v údolí, 0,9 km ZJZ od středu obce, 570 m n. m. (49°14'49"N, 15°40'40"E); **Javorek:** malé svahové prameniště na SV okraji osady, 615 m n. m. (49°39'06"N, 16°10'27"E); **Jezdovice:** PP Jezdovické rašeliniště, 1,6 km Z od středu obce, 575 m n. m. (49°19'25"N, 15°27'42"E); **Jihlávka:** PR V Lisovech, komplex rašelinných luk 1,3 km JZ od žel. stanice Jihlávka, 650 m n. m. (49°14'51"N, 15°16'41"E); **Jiřín:** U Šeredů, výrazné prameniště v louce na okraji nivy a prameniště pod lesem asi 100 m dolů po toku, 1,5 km ZJZ od středu obce, 580 m n. m. (49°25'44"N, 15°27'00"E); **Kadov:** malé prameniště na jižním okraji osady Kadůvek, 700 m n. m. (49°37'27"N, 16°03'56"E). **Kaliště (u Horních Dubenek):** PR Rašeliniště Kaliště, rašelinné louky V od žel. stanice Jihlávka, 650 m n. m. (49°15'07"N, 15°17'50"E); **Kaliště (u Humpolce):** U Loupežníka, komplex luk s prameništěm nad rybníkem Loupežník, 1,1 km S od středu obce, 585 m n. m. (49°36'14"N, 15°18'15"E); **Lipnice nad Sázavou:** Váhy, prameniště v loukách pod silnicí směr Dolní Město, 0,9 km ZSZ od středu obce, 500 m n. m. (49°37'06"N, 15°24'06"E); **Loučky:** PR Rašeliniště Loučky, soustava vlhkých luk, bažinných olšin a malých minerotrofních rašelinišť v údolí Loučského potoka, 2 km Z od obce, 590 m n. m. (49°19'26"N, 15°32'02"E); **Malá Losenice:** PR Brantý, malé prameniště v cípu lesa u V hranice PR, 615 m n. m. (49°36'29"N, 15°48'32"E);

Rozšíření druhu *Campylium stellatum*; zelený bod – recentní výskyt, černá linie – Kraj Vysočina, modrá linie – řeky, šedivá plocha – Českomoravská vrchovina.

Milíčov: Nad Svitákem, komplex rašelinných a vlhkých luk podél Milíčovského potoka, cca 1 km VSV od středu obce, 630 m n. m. (49°23'50"N, 15°24'29"E); **Milíčov:** PR Na Oklice, rašeliniště na pramenech Milíčovského potoka, cca 1 km SSV od středu obce, 660 m n. m. (49°24'20"N, 15°23'39"E); **Odranec:** prameniště při V okraji silnice Koníkov – Odranec, 800 m VJV od středu obce Odranec, 740 m n. m. (49°36'31"N, 16°08'30"E); **Plíčky:** EVL Staviště, prameniště 250 m JZ od osady Plíčky, 600 m n. m. (49°33'57"N, 15°58'27"E); **Podmoklany:** PR Zlatá louka, slatinná louka 600 m J od středu obce, 470 m n. m. (49°42'52"N, 15°46'25"E); **Polnička:** PR Pod Kamenným vrchem, rašeliniště 1,5 km SZ od středu obce, 600 m n. m. (49°37'02"N, 15°53'52"E); **Proseč-Obořiště:** PP Rašelinná louka u Proseče – Obořiště, prameniště ve střední části PP na pravém břehu potoka, 1,3 km J od středu obce, 610 m n. m. (49°23'48"N, 15°07'39"E); **Radešínská Svratka:** Na Hájích, nedávno zalesněné prameniště v bočním údolí 1,5 km SSV od kostela v obci, 580 m n. m. (49°31'15"N, 16°05'40"E); **Radostín:** NPR Dárko (vč. navazujících rašelinných biotopů), ca 1,5 km J od obce, 620 m n. m. (49°38'28"N, 15°52'21"E); **Roženecké Paseky:** prameniště na SZ okraji obce, 620 m S od kóty vrchu Kamenice, 660 m n. m. (49°36'25"N, 16°09'54"E); **Řehořov:** malé prameniště 1,5 km JJV od středu obce, 595 m n. m. (49°23'00"N, 15°47'25"E); **Samotín u Sněžného:** prameniště 550 m S od středu osady, 705 m n. m. (49°39'14"N, 16°04'12"E); **Sklené:** PR Olšina u Skleného, rašelinná louka, 0,9 km SSV od středu obce, 725 m n. m. (49°37'06"N, 16°00'38"E); **Strachoňovice:** 1,7 km SSZ od obce Strachoňovice, zrašelinělá lesní enkláva U Zabitého, 530 m n. m. (49°07'22"N, 15°30'20"E); **Šimanov:** PR Šimanovské rašeliniště, rašeliniště při Maršovském potoku, 0,7 km JJZ od středu obce, 605 m n. m. (49°27'02"N, 15°26'48"E);

Šimpach: PP Kejtovské louky, rašelinné louky v nivě potoka pod ryb. Dvořiště, východní část PP, 0,4 km VSV od hráze ryb. 540 m n. m. (49°25'35"N, 14°59'01"E); **Švábov:** PR U potoků, rašeliniště na okraji nivy pod železnicí, u soutoku Švábovského potoka s Jihlavou, 1,1 km SZ od středu obce, 565 m n. m. (49°18'59"N, 15°20'53"E); **Velké Janovice:** Údolí Janovického potoka, prameniště A v údolí nedotčeném kolektivizací, asi 1 km ZJZ od středu obce, 620 m n. m. (49°35'06"N, 16°12'33"E); **Velké Janovice:** Údolí Janovického potoka, prameniště B v údolí nedotčeném kolektivizací, asi 0,8 km Z od středu obce, 620 m n. m. (49°35'12"N, 16°12'42"E); **Velké Janovice:** Žlíbek, několik pramenišť pod sebou ve svahu v lučním žlabu mezi poli, navazuje na intravilán obce, kolem 620 m n. m. (49°35'09"N, 16°13'04"E); **Vílanec:** rašeliniště na pravém břehu potoka J od hranice PR Vílanecké rašeliniště, 0,4 km nad hrází Nového rybníka, 570 m n. m. (49°20'25"N, 15°32'58"E); **Vintířov:** PP Rašeliniště u Vintířova, vytěžené svahové rašeliniště převážně zarostlé stromy, 0,5 km Z od středu obce, 610 m n. m. (49°24'00"N, 14°59'02"E); **Žďár nad Sázavou:** PP Louky u Černého lesa, rašeliniště na SV okraji rybníka Konvent, 800 m S od kostela Zelená hora, 575 m n. m. (49°35'08"N, 15°56'32"E).

Českomoravská vrchovina – lokality mimo Kraj Vysočina:

Dědová: PP Bahna, 650 m n. m. (49°45'10"N, 15°59'27"E); **Hlinsko:** 1,6 km Z od žel. nádraží, fragmenty slatinných a bezkolencových luk v olšině, 600 m n. m. (49°46'03"N, 15°52'43"E); **Hlinsko:** PP Ratajské rybníky, komplex rašelinných luk a rybníků 1 km SV od Hlinska, 585 m n. m. (49°46'06"N, 15°55'58"E); **Jedlová:** Louky pod Baldou, komplex vlhkých luk 0,6 km ZSZ od kapličky Balda, 610 m n. m. (49°40'48"N, 16°19'47"E); **Kameničky:** PR Volákův kopec, louky na S a V úpatí Vojtěchova kopce, 630–650 m n. m. (49°43'54"N, 15°58'46"E); **Korouhev:** Suchopýrek, rašelinná louka v lese Královec, 2 km JZ od nádrže Peklo, 650 m n. m. (49°38'46"N, 16°16'31"E); **Pustá Rybná:** PR Damašek, rozsáhlý komplex rašelinných a vlhkých luk 2 km SZ od obce, 625–635 m n. m. (49°43'09"N, 16°07'33"E); **Suchdol u Kunžaku:** PP Rašeliniště u Suchdola, rašeliniště při SZ okraji obce Suchdol, 625 m n. m. (49°07'55"N, 15°14'18"E); **Široký Důl:** V Hatích, prameniště v údolí Jalového potoka 800 m J od areálu zemědělského družstva v obci, 540 m n. m. (49°44'11"N, 16°13'18"E); **Trhová Kamenice:** PP Buchtovka, rašelinná louka s pramennými vývěry, 1,5 km J od středu obce, 540 m n. m. (49°46'24"N, 15°48'47"E); **Vortová:** louky pod hřbitovem, 0,3 km SV od středu obce, 630 m n. m. (49°42'55"N, 15°56'19"E); **Vortová:** PP Návesník, rašelinná louka 500 m Z od středu obce, 620 m n. m. (49°42'45"N, 15°55'39"E); **Vortová:** PP Utopenec, rašelinné louky v nivě Vortovského potoka S od obce, 610 m n. m. (49°43'11"N, 15°55'53"E); **Vortová:** PP Zlámanec, rašelinná louka JJZ od středu obce, 620 m n. m. (49°42'20"N, 15°55'55"E); **Zubří:** PR Zubří, zbytky svahových pramenišť zachovalých v rozsáhlejším komplexu pastvin, bezprostředně navazují na Z okraj osady, kolem 600 m n. m. (49°46'32"N, 15°47'39"E).